

կով աւանդ ունինք, ասոնք, որ ներքեւը գըր-
եալ են.—

«Մէկ հատ մեծ մեղեսիկ, որ 65 քարադ է :
Մէկ հատ մեղեսիկ, որ 8 քարաթ է : Մէկ հատ
մեղեսիկ, որ 14 ու կէս քարադ է : Մէկ հատ
մեղեսիկ, որ 8 քարաթ է : Մէկ հատ մեղեսիկ,
որ 10 քարաթ է : Մէկ հատ կապոյտ յակինթ՝
105 քարաթ : Մէկ հատ դեղին յակինթ՝ 136
քարաթ : Մէկ կանանչ, մէկ դեղին եւ մէկ
ճերմակ 'անհլոն' արծաթ մատանի : Մէկ հատ
մեղեսիկ արծաթ մատանի : Մէկ հատ մեղե-
սիկ տախտակ (տափարակ քար), երկար 13 եւ
կէս քարաթ : Մէկ հատ մեղեսիկ Բաղամի
(կամ Բաղան նաւահանդիստ ի Սիւսմ՝ Յ. Ք.)
22 ու կէս քարաթ : 26 քարաթ մանր յակինթ :
Ութը հատ 'ոռլայի' : 16 ճերմակ «բուր-
սադ» : Մէկ դեղին «բուրսադ» : Մէկ ճերմակ
կլոր գինտ (գուշվարայ, Պարսիկ Կիււշվա-
րա : Յ. Ք.) : Մէկ հատ կարմիր յակինթ :

«Շնորհիւ Աստուծոյ, տունը կը դառնուի
երկու հատ մեղեսիկ հնդկական 103 քարաթ :
7 հատ գմբուխթ միասին 94 քարաթ : 33 թու-
րալի (Օսմանեան քուրաչով կնքեալ, Յ. Ք.) :
6 հատ ոսկի, 6 հատ ոսկի, որոնց հինգը մէկ-
նոց է եւ մէկը մինակ, բոլորը 6 ոսկի : Մէկ
հատ լաւ արծաթ մատանի : Մէկ հատ Սէյլա-
նի 'անհլոն' արծաթ մատանի :

Տէր Յովհաննեանց, որ մեզի կուտայ այս
ցուցակազրութիւնը, կ'աւելցնէ .

«Արդ՝ եթէ հաշուեցի բովանդակ արժէք
սոցին, ճոխութիւն նորա անցանէ քան զհար-
իւր յիսուն հազար թուման» :21) :

Արդարեւ, խիստ պատկառելի գումար մը
ժամանակուան սակով, այսինքն՝ 1700-ական
թուականներուն :

Մեծարժէք եւ աշխարհահռչակ աղաման-
դի մը հետաքրքրական պատմութեան կը հան-
դիպինք հին «Բագմավէպ»երուն մէջ :

«Շատին ծանօթ ու եւրոպացոց մէջ շատ
անուանի է Կատարինէ Բ. Կայսրուհիին դա-
ւազանի ծայրի աղամանդը : Կ'ըսեն թէ աս ա-

ղամանդը ատենով Թահմազ զուլի Խանին է
եղեր, որ Նազր շահ ալ կ'ըսուի : Պարսից
թագաւորութեան շիրթած ատենները, Նա-
տըր շահին հարստութիւնները ցրուէն ետ-
քը, Շահնազ անունով Հայ վաճառականը
պարսիկ զինուորէ մը կը դնէ աս աղամանդը
եւ, 10 կամ 15 տարիէն ետքը, Աթաէրխան կը
բերէ : Ռուսի վաճառականներուն մէջ գնող կը
փնտոէ, չի գտնար : Թագաւորական դանձին
ծախել կ'ուզէ՝ մտիկ ընող չըլլար : Ուստի
միտք կը դնէ, որ Եւրոպայի ուրիշ տէրու-
թիւններուն տանի : Բայց Եղիազարեան հա-
յազգի իշխանին միջնորդութեամբ վերջապէս
Օռլով կոմսը աս աղամանդը գնելու կ'ըլլայ
թագաւորական դանձին համար, 400,000
րուպլիով, որ հիմա 12,000,000 զուրուշ կ'ը-
նէ : Շահնազը աս չափաւոր ստակին կը զի-
ջանի, յանձն կ'առնէ, բայց կը խնդրէ, որ
Կայսրուհին ալ իրեն մէկ շնորհք մը ընէ : Օռ-
լով կ'առնէ աղամանդը, աղուոր տուփի մը մէջ
դրած եւ Զատկին առջին օրը Կատարինէին
կ'ընծայէ : Կայսրուհին ալ 400,000 րուպլին
Շահնազին տալէն ետքը, ազնուականութեան
աստիճան ալ կուտայ անոր : Աս աղամանդը
ճանչցողները ինչուան հարիւր միլիոն Ֆը-
րանքի կը արժեցնեն, որ 500 միլիոն զու-
րուշ րսել է» :22)

Սակայն, Մեսրոպը Աէթեանց բոլորովին
տարբեր պատմական մը կուտայ այս մեծար-
ժէք աղամանդին : Նշանաւոր աղամանդը եր-
բեմն մէկն էր աչքերէն համբաւեալ Հնդիկ
կուռքին, որ ի Սրիւրանկում, Մայսօրի մէջ
ամբացեալ կզգի մը : Զետեղուած է այժմ Ռու-
սական Կայսերական դաւազանին ոսկիէ Ար-
ծիւին անմիջապէս ներքեւը : 194 ու կէս քա-
րաթ կը կշռէ, ներքին կողմը տափակ է, եւ
կը կոշուի Օռլօֆ Իշխանին անուամբ, որ ա-
ղամանդին գնողը եղած է : Միսդըր Էտուին
Ու. Սդիւրդրը, իր «ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԵԾ ԱԴԱ-
ՄԱՆԴԵՐԸ» գործին մէջ կ'ըսէ.— «Անգ-
լիայէն դէպի Ռուսիա իր ֆաւրուս վրայ էր,

21) Անդ :

22) Անդ՝ էջ 167 :